

Informacija apie Europos Parlamento įžvalgas, pateiktas jo rezoliucijoje dėl Europos Centrinio Banko 2015 m. metinės ataskaitos

2016 m. balandžio 7 d. ECB pirmininko pavaduotojas pristatė ECB 2015 metų ataskaitą tam skirtoje Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto sesijoje¹. Vėliau tais metais – lapkričio 21 d. – ECB Pirmininkas dalyvavo Parlamento plenariniame posėdyje, skirtame diskusijai metų ataskaitos tema². Kitą dieną plenarinio posėdžio dalyviai priėmė rezoliuciją dėl ECB 2015 m. metinės ataskaitos (toliau – rezoliucija)³.

Pateikdamas Europos Parlamentui savo 2016 metų ataskaitą ECB kartu pateikia ir informaciją apie rezoliucijoje išdėstytas Europos Parlamento įžvalgas⁴. Ši informacija skelbiama viešai pagal pernai, reaguojant į Europos Parlamento išreikštą prašymą⁵, pradėtą taikyti naują praktiką. Tai yra dar vienas pavyzdys, kaip ECB laikosi įsipareigojimo vykdyti atskaitomybės reikalavimus, ir ne tik nustatytuosius Sutartyje.

1 ECB pinigų politika

1.1 ECB priemonių veiksmingumas

Keliose rezoliucijos vietose, pavyzdžiui 11, 12, 13, 15 ir 17 punktuose, aptariamas ECB pinigų politikos priemonių veiksmingumas ir jų poveikis finansavimo sąlygoms euro zonoje.

¹ Žr. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2016/html/sp160407_1.en.html

² Žr. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2016/html/sp161121_1.en.html

³ Priimtos rezoliucijos tekstas paskelbtas Europos Parlamento interneto svetainėje adresu <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0433&language=EN&ring=A8-2016-0302>

⁴ Čia neaptariami Europos Parlamento rezoliucijoje iškelti klausimai dėl ECB vykdomos bankų priežiūros veiklos ir Bendro priežiūros mechanizmo. Diskusija šiais klausimais plačiau pristatoma ECB priežiūros veiklos metų ataskaitoje (paskelbta adresu <https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmar2016.lt.pdf>) ir su lydraščiu pateikiamose pastabose (paskelbta adresu https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/170317_coverletter_ecb_ar_on_supervisory_activities_2016en.pdf).

⁵ Žr. 2016 m. vasario 25 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl Europos Centrinio Banko 2014 m. metinės ataskaitos 23 punktą. Rezoliucija paskelbta adresu <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//EN>

ECB nuomone, nuo to laiko, kai pradėta vykdyti turto pirkimo programa (angl. APP)⁶ ir tikslinės ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos (angl. TLTRO)⁷, euro zonos įmonių ir namų ūkių finansinės sąlygos pagerėjo. Pagerėjimas yra ženklus, dėl jo euro zonoje vėl gerokai padidėjo skolinimas įmonėms ir namų ūkiams, o skolinimosi kaina smarkiai krito. Nuo 2014 m. gegužės mėn. iki 2017 m. vasario mėn. bankų skolinimo ne finansų bendrovėms kaina sumažėjo apie 115 bazinių punktų, taip pat gerokai sumažėjo šios kainos skirtumai įvairiose euro zonos šalyse⁸. Atsižvelgiant į tai, kad visoje euro zonoje ekonomika finansuojama daugiausia per bankus, gerėjančios skolinimo sąlygos yra labai svarbi prielaida, kad namų ūkiai ir įmonės galėtų planuoti papildomas išlaidas.

Rezoliucijoje nemažai dėmesio skiriama mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) finansinėms sąlygoms. Reikia pažymėti, jog panašu, kad nuo 2014 m. birželio mėn., kai pradėta taikyti kreditavimą lengvinančias priemones, vis stipriau pasireiškiantis ECB nustatomų palūkanų normų poveikis MVĮ yra itin naudingas. Nuo to laiko iki 2017 m. vasario mėn. bankų teikiamų labai mažų paskolų (mažesnių kaip 250 000 eurų, tokias paskolas galima prilyginti paskoloms, teikiamoms MVĮ) palūkanų normos sumažėjo apie 180 bazinių punktų, o bankų visų paskolų ne finansų bendrovėms palūkanų normos sumažėjo apie 115 bazinių punktų (labai didelių, t. y. didesnių kaip 1 mln. eurų, paskolų ne finansų bendrovėms palūkanų normos sumažėjo apie 90 bazinių punktų)⁹. Vis dėlto struktūriniai skirtumai, pavyzdžiui, skirtingi rizikos profiliai ir asimetrinė informacija, rodo, kad MVĮ moka didesnes palūkanų normas negu didelės įmonės.

ECB nesutinka su rezoliucijoje išsakytu nuogaštavimu, kad bendrovių sektoriaus pirkimo programa (angl. CSPP) gali turėti iškraipomąjį poveikį MVĮ. Tinkamumo šiai programai kriterijai buvo parengti taip, kad apimtų kuo daugiau euro zonoje įsisteigusių bendrovių. Jie yra platūs, pavyzdžiui, nenustatyta minimali emisijos suma, tinkamomis laikomos nedidelio likutinio termino skolos priemonės. Be to, didelės bendrovės yra suinteresuotos daugiau finansavimo gauti obligacijų rinkoje, nes dėl CSPP sąlygos didelėms bendrovėms yra labai geros. O tai skatina bankus atsilaisvinusią balanso dalį skirti paskoloms MVĮ.

ECB pinigų politikos priemonės prisidėjo prie ženkliaus bankų finansavimo sąlygų pagerėjimo. Tai daugiausia pasireiškė per du kanalus. Pirmiausia, bankų finansavimo priemonės buvo viena iš turto, kurio vidutinio ir ilgojo laikotarpių pajamingumas gerokai sumažėjo, kategorijų. Prie to prisidėjo Eurosistemos turto

⁶ Į APP įeina visos programos, pagal kurias perkami privačiojo ir viešojo sektorių vertybiniai popieriai ir kurios yra skirtos šalinti pernelyg ilgai užsitęsusio mažos infliacijos laikotarpio keliamą riziką. APP apima: i) trečiąją padengtujų obligacijų pirkimo programą (angl. CBPP3); ii) turto užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programą (angl. ABSPP); iii) viešojo sektoriaus pirkimo programą (angl. PSPP) ir iv) bendrovių sektoriaus pirkimo programą (angl. CSPP). Pagal viešojo ir privačiojo sektorių vertybinių popierių pirkimo programas turto perkama už vidutiniškai 80 mlrd. eurų per mėnesį (nuo 2015 m. kovo mėn. iki 2016 m. kovo mėn. buvo perkama už 60 mlrd. eurų per mėnesį). Nuo 2017 m. balandžio mėn. ši suma vėl bus vidutiniškai 60 mlrd. eurų per mėnesį. Daugiau informacijos pateikta adresu <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>

⁷ TLTRO yra viena iš nestandartinių ECB pinigų politikos priemonių. Per šias operacijas ECB bankams teikia ilgalaikes paskolas kaip paskatą daugiau skolinti euro zonos įmonėms ir vartotojams. Daugiau informacijos pateikta adresu <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.lt.html>

⁸ Apibendrinti statistikos duomenys tiesiogiai prieinami adresu <https://www.euro-area-statistics.org/>

⁹ Žr. 8 išnašą.

pirkimo paskatintas portfelių perbalansavimas¹⁰ ir sumažėjusi obligacijų pasiūla, nes bankai galėjo save finansuoti per TLTRO ir obligacijų leido mažiau. Antra, bankai ir toliau vietoj brangesnio trumpalaikio finansavimo rinkoje naudojami finansavimu per TLTRO (be to, pasinaudojo galimybe finansavimą TLTRO-I priemonėmis pakeisti mažiau kainuojančiu finansavimu per TLTRO-II). Pagerėjusios bankų finansavimo sąlygos turėjo įtakos bendresnėms finansinėms sąlygoms ir galiausiai ekonomikos augimui ir infliacijai.

ECB įsidėmėjo rezoliucijoje išsakytą mintį, kad taip pat yra svarbu išnagrinėti galimą bankų sektoriaus ir bankų veiklos ypatumų įtaką poveikio perdavimo mechanizmui. ECB jau yra skelbęs tyrimą šiuo konkrečiu bankų skolinimo veiklos, o ypač – susiskaidymo, klausimu¹¹. Nors sunkiausiu krizės laikotarpiu pinigų politikos poveikio perdavimo mechanizmo, susidedančio iš įvairių kanalų¹², veikimas buvo labai sutrikdytas, o kai kuriose šalyse jis ir beveik visai neveikė, ECB nestandartinėmis priemonėmis pavyko panaikinti trikdžius daugelyje šalių ir įvairiuose skirtingas ypatybes turinčiuose bankų sektoriaus segmentuose. Pirmuosius kelerius finansų krizės metus persiduodavęs labai nevienodai, ECB nustatomų palūkanų normų poveikis namų ūkiams ir įmonėms išduodamų paskolų palūkanų normoms šiuo metu persiduoda vienodžiau.

1.2 Pinigų politikos įgyvendinimas

Rezoliucijos 4 punkte pabrėžiama naujosios serijos tikslinių ilgėsnes trukmės refinansavimo operacijų (TLTRO-II) paskatų struktūra ir keliamas klausimas, ar ji veiksminga.

Naujosios serijos operacijų (palyginti su pirmosios serijos TLTRO) paskatų struktūros pakeitimais siekiama skatinti bankus šia struktūra sukuriamas skatinamąsias finansavimo sąlygas taikyti galutiniams paskolų gavėjams.

Panaikintas privalomo grąžinimo reikalavimas, vietoj jo įdiegtas skatinimo per kainas mechanizmas. Kaip ir pirmosios serijos TLTRO atveju, naujosios serijos operacijose skiriami finansinį svertą mažinantys bankai ir paskolų portfelį didinantys bankai. Pirmosios grupės tikslinis skolinimo rodiklis iš tikrųjų yra neigiamas (kad bankai galėtų įvykdyti savo finansinio sverto sumažinimo tikslus), tačiau tai reiškia, jog tam, kad pasiektų savo tikslinį skolinimo rodiklį, jų finansinio sverto mažinimo apimtis turėtų perpus sumažėti. Taigi jie turi gebėti parodyti, kad, palyginti su ankstesniais

¹⁰ ECB perka privačiojo ir viešojo sektorių turtą iš tokių investuotojų, kaip pensijų fondai, bankai ir namų ūkiai. Šie investuotojai gali nuspręsti lėšas, gautas pardavus minėtą turtą ECB, investuoti į kitą turtą. Padidinus turto paklausą platesne prasme, šis investicijų portfelio perbalansavimo mechanizmas didina kainas ir mažina pajamingumą, net ir to turto, kuriam turto pirkimo programa nėra tiesiogiai skirta. Daugiau informacijos apie tai pateikta adresu <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/app.lt.html>

¹¹ Žr. Altavilla, C., Canova, F. ir Ciccarelli, M., „Mending the broken link: heterogeneous bank lending and monetary policy pass-through“, *Working Paper Series*, No 1978, ECB, November 2016; Holton, S. ir Rodriguez d'Acri, C., „Jagged cliffs and stumbling blocks: interest rate pass-through fragmentation during the euro area crisis“, *Working Paper Series*, No 1850, ECB, September 2015; Durré, A., Maddaloni, A. ir Mongelli, F.P., „The ECB's experience of monetary policy in a financially fragmented euro area“, *Comparative Economic Studies*, Vol. 56, pp. 296-423, 2014.

¹² Pinigų politikos sprendimų pagrindinių perdavimo kanalų aprašymas ir juos iliustruojanti schema pateikti adresu <https://www.ecb.europa.eu/mopo/intro/transmission/html/index.en.html>

rezultatais, jų skolinimo veikla ženkliai pagerėjo. Tai visiškai suderinama su šios priemonės apibrėžtais tikslais¹³.

Rezoliucijos 16 punkte taip pat išsakyta nerimavimas dėl antrinės rinkos neturinčio turto ir turto užtikrintų vertybinių popierių, kaip įkaitas pateiktų Eurosistemai vykdant refinansavimo operacijas.

ECB atsižvelgia į šį rezoliucijoje iškeltą klausimą ir prašymą atskleisti, kurie centriniai bankai priėmė turto užtikrintus vertybinius popierius bei kredito reikalavimus ir kokie vertinimo metodai taikomi šiam turtui. Kalbant bendrai, pažymėtina, kad ECB nuolat siekia didinti skaidrumą pinigų politikos įgyvendinimo klausimais. Pavyzdžiui, 2016 m. ECB savo interneto svetainėje paskelbė ankstesnių laikotarpių momentinius tinkamo turto duomenų bazės duomenis¹⁴. Tačiau ECB iš principo neskelbia pinigų politikos operacijų valstybės lygmens duomenų. Taip siekiama užtikrinti sandorio šalių duomenų konfidencialumą. Tai ypač aktualu kalbant apie valstybes, kuriose yra tik kelios sandorio šalys, mat konkrečios valstybės duomenų atskleidimas leistų daryti išvadą, kiek kuri nors konkreti sandorio šalis naudoja pinigų politikos operacijomis. Be to, net jei būtų atskleista, kurie centriniai bankai yra priėmę turto užtikrintų vertybinių popierių ir kredito reikalavimų, pagal tai nebūtų įmanoma daryti išvadų, ar Eurosistemos pinigų politiką įgyvendinama veiksmingai. Pagal tai taip pat nebūtų įmanoma spręsti dėl atskirų nacionalinių centrinių bankų prisiimamos, vadovaujantis esama rizikos pasidalijimo sistema, rizikos lygio. Pažymėtina, kad visoms sandorio šalims visoje euro zonoje Eurosistema taiko vienodas tinkamumo, vertinimo ir rizikos kontrolės taisykles.

Dėl istorinių ir struktūrinių priežasčių savo kredito operacijoms Eurosistema visada priimdavo labai įvairias užtikrinimo priemones. Kad apsaugotų nuo kiekvienos iš šių kategorijų turtui būdingos (kredito, rinkos ir likvidumo) rizikos, Eurosistema reikalauja, kad būtų tenkinami tam tikri išsamiai apibrėžti tinkamumo kriterijai, įskaitant minimalius kredito kokybės standartus ir laipsnišką įvertinimą mažesne nei rinkos verte. Juos nustatant atsižvelgiama į riziką, susijusią su įvairių kategorijų turto funkcija (įvertinimo mažesne nei rinkos verte kategorija), likutiniu terminu ir kredito kokybe. Eurosistema reguliariai peržiūri rizikos kontrolės tvarką. Tai darydama, 2017 m. sausio mėn. ji atnaujino įvertinimo mažesne nei rinkos verte planą, o konkrečiau – nustatė detalesnį vertės sumažinimą turtu užtikrintiems vertybiniais popieriais¹⁵. Dėl kredito reikalavimų pasakytina, jog Eurosistema užtikrina, kad rizika būtų pakankamai sumažinta, taikydama didesnius vertės sumažinimo koeficientus, nes, atsižvelgiant į tai, kad nėra galimybės naudoti rinkoje galiojančias kainas, šie koeficientai taikomi nominalioms sumoms.

¹³ Daugiau informacijos apie TLTRO-II kainų nustatymo mechanizmą, jo veikimą iliustruojantys grafikai ir TLTRO-II tikslinių rodiklių schemos pateiktos adresu https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201603_focus03.en.pdf.

¹⁴ Žr. <https://www.ecb.europa.eu/paym/coll/assets/html/index.en.html>.

¹⁵ Turtui taikytina vertės sumažinimo kategorija nustatoma atsižvelgiant į turto rūšį ir emitento grupę. Priskirtos vertės sumažinimo kategorijos nuolat peržiūrimos vertinant iš rizikos perspektyvos. 2017 m. sausio 1 d. vertės, kaip nustatyta pagal bendrąsias nuostatas, paskelbtos adresu <https://www.ecb.europa.eu/paym/coll/risk/liquidity/html/index.en.html>.

Rezoliucijos 20 punkte minimi likvidumo teikimo Graikijos ir Kipro bankams atvejai ir skubios paramos likvidumui padidinti teikimą reglamentuojančios teisinės nuostatos.

Dėl centrinio banko likvidumo teikimo, ECB nori atkreipti dėmesį į tai, kad yra nustatę suderintus naudojimosi įvairiomis priemonėmis kriterijus. Kalbant šia tema svarbu skirti centrinio banko likvidumo teikimą per Eurosistemos pinigų politikos operacijas ir centrinio banko likvidumo teikimą kaip skubią paramą likvidumui padidinti. Kad galėtų dalyvauti Eurosistemos pinigų politikos operacijose, kredito įstaigos turi būti finansiškai patikimos. Šį patikimumą ECB vertina pagal kapitalo pakankamumo rodiklį ir svėrto bei likvidumo koeficientus, nurodytus laikantis priežiūrinių reikalavimų¹⁶. Kalbant apie skubią paramą likvidumui padidinti, reikia pažymėti, kad pagal dabartinę tvarką tokia parama gali būti teikiama mokioms finansų įstaigoms, turinčioms laikinų likvidumo problemų, ir ji nelaikoma bendros pinigų politikos operacija. Prudencinę priežiūrą vykdanči institucija pateikia skubią paramą likvidumui padidinti gaunančios įstaigos mokumo įvertinimą ir nurodo kriterijus, kuriais vadovaujantis padaryta teigiama išvada dėl mokumo. Už skubios paramos likvidumui padidinti teikimą yra atsakingas atitinkamas (-i) nacionalinis (-iai) centrinis (-iai) bankas (-ai). Tai reiškia, kad atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui tenka visos išlaidos ir rizika, atsirandančios dėl skubios paramos likvidumui padidinti suteikimo¹⁷.

Rezoliucijos 7 punkte iškeliamas siūlymas ECB pirkti daugiau Europos investicijų banko (EIB) obligacijų, ypač susijusių su didelės apimties infrastruktūros projektais transporto ir energetikos sektoriuose.

Pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą ECB perka vyriausybių obligacijas neatsižvelgdamas į tai, dėl ko emitentui reikalingas finansavimas, svarbu, kad būtų tenkinami visi tinkamumo kriterijai. Kartu pažymėtina, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 123 straipsnyje yra nustatytas draudimas Eurosistemai viešojo sektoriaus subjektų išleistas obligacijas pirkti pirminėje rinkoje. Taigi EIB obligacijos pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą gali būti perkamos tik antrinėje rinkoje ir turi atitikti tinkamumo kriterijus, tarp jų – emisijai ir emitentui taikomus apribojimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad turto pirkimo programa naudinga ne vien tik įsigytiems vertybiniais popieriais, poveikis daromas ir kitam turtui (per portfelių perbalansavimą, kaip aprašyta pirmiau).

Rezoliucijos 31 punkte aptariamasis likučių sistemos TARGET2 sąskaitose klausimas.

Likučių TARGET2 sąskaitose padidėjimas nuo 2014 m. pabaigos nėra tolygus padidėjimui valstybės skolos krizės metu. Valstybės skolos krizės metu likvidumo teikimą iš esmės lėmė paklausos veiksnys, o likučių TARGET2 sąskaitose didėjimas sutapo su rinkos sąlygų blogėjimu ir didėjančiu susiskaidymu; tą rodo ir įvairūs kiti rodikliai, pavyzdžiui, palūkanų normų skirtumai, kreditų kainų skirtumai ir finansų rinkos kintamumo rodikliai. Susidarius labai nepalankioms sąlygoms ir didėjant rinkos susiskaidymui, labai pablogėjo galimybės gauti finansavimą rinkoje. Savo

¹⁶ Žr. 2015 m. rugpjūčio 27 d. ECB gairių 2015/1938 (ECB 2015/27) 55 straipsnio a dalį. Paskelbta adresu https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_jol_2015_282_r_0010_en_txt.pdf.

¹⁷ Daugiau informacijos pateikta adresu <https://www.ecb.europa.eu/mopo/ela/html/index.en.html>.

likvidumo poreikiams patenkinti bankai pradėjo naudotis Eurosistemos operacijomis. Visi bankų likvidumo poreikiai buvo patenkiami per fiksuotųjų palūkanų skolinimo operacijas, kuriose skiriama visa suma už pateiktą tinkamą įkaitą. Pažeidžiamų šalių bankų pasiskolintoms lėšoms nutekėjus į mažiau pažeidžiamas šalis (taip kompensuojant prarastą finansavimąsi rinkoje), padidėjo likučiai sistemoje TARGET2.

Dabartinis likučių sistemoje TARGET2 padidėjimas rodo dideles likvidumo injekcijas per turto pirkimo programą. Šiandien centrinio banko likvidumo teikimas daugiausia nulemtas pasiūlos ir susijęs su turto pirkimo programa. Nacionaliniai centriniai bankai obligacijas pagal turto pirkimo programą perka iš tinkamomis pripažintų sandorio šalių, kurios vertybinius popierius parduoda savo vardu arba veikia kaip obligacijų pardavėjas (t. y. savininko) tarpininkas. Kai už perkamus vertybinius popierius nacionalinis centrinis bankas atlieka tarptautinį mokėjimą, gali keistis likučiai TARGET2 sąskaitose. Apie 80 % obligacijų, nacionalinių centrinių bankų įsigytų pagal turto pirkimo programą, pardavė ne toje pačioje valstybėje kaip įsigyjantysis bankas įsikūrusios sandorio šalys, o apie pusė įsigytų obligacijų buvo įsigyta iš ne euro zonoje esančių sandorio šalių. Dėl euro zonos finansinės struktūros daug stambių turto prikimo programoje dalyvaujančių sandorio šalių yra įsikūrusios keliose valstybėse esančiuose finansų centruose, o dauguma ne euro zonos sandorio šalių naudojami prieiga prie TARGET2 mokėjimo sistemos per *Deutsche Bundesbank*. Todėl vykdamas turto pirkimo programą į *Deutsche Bundesbank* sąskaitas patenka labai dideli tarpvalstybiniai centrinių bankų pinigų srautai ir dėl to keičiasi likučiai sistemoje TARGET2¹⁸.

Žvelgiant plačiau nei vien turto pirkimo programos įgyvendinimas, likučiai TARGET2 sąskaitose vis dar yra padidėję dėl portfelių perbalansavimo ir finansinės euro zonos struktūros. Kadangi tikrieji turto pardavėjai (t. y. savininkai) daro dar ir kitokias investicijas arba perka ir kitokių vertybinių popierių, įskaitant ir vertybinius popierius kitose šalyse, susidaro papildomi likvidumo srautai, galintys padidinti likučius sistemoje TARGET2. Vis dar esant neigiamam euro zonos palūkanų normų skirtumui kitų pasaulio išsivysčiusios ekonomikos regionų atžvilgiu, euro zonoje bendrai stebimas persiorientavimas į ne euro zonos skolos vertybinius popierius. Įsigydami kitų vertybinių popierių tikrieji turto pardavėjai gali atlikti ir tarpvalstybinį atsiskaitymą ir dėl jo gali susidaryti mokėjimo srautas į finansų centrus. Taip pat ir bankai, dėl savo verslo modelio pritraukiantys daugiau likvidumo, paprastai yra įsisteigę kuriame nors iš finansų centrų, kurių nėra daug.

Nors likučiai sistemoje TARGET2 didėja, įvairūs finansų rinkos ir bankų statistikos duomenys nerodo bendro sąlygų pablogėjimo. Taigi sistemoje TARGET2 esantys likučiai savaime dar nereiškia sąlygų pablogėjimo. Be to, euro

¹⁸ Atsiskaitymo už įsigytą turtą poveikis likučiams sistemoje TARGET2 išsamiau aprašytas ECB ekonomikos biuletenyje ir *Deutsche Bundesbank* mėnesinėje ataskaitoje. Žr. interpa „TARGET balances and the asset purchase programme“ („Likučiai sistemoje TARGET ir turto pirkimo programa“), ECB ekonomikos biuletenis, 2016 / 7 (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) ir interpa „The impact of Eurosystem securities purchases on the TARGET2 balances“ („Eurosystemo vykdomo vertybinių popierių pirkimo poveikis likučiams sistemoje TARGET2“), *Deutsche Bundesbank* mėnesinė ataskaita, 68 tomas, Nr. 3, 2016 m. kovo mėn.

zonos šalių, iki pasaulinės finansų krizės turėjusių didelį einamosios sąskaitos deficitą, einamosios sąskaitos balanso padėtis per keletą pastarųjų metų gerokai pagerėjo ir dauguma iš jų dabar turi perviršį. Todėl dabartinis likučių sistemoje TARGET2 padidėjimas nėra toks pat kaip ankstesniais kartais, kai likučiai didėjo. ECB ir toliau atidžiai stebi likučius sistemoje TARGET2 bei įvairius rodiklius, teikiančius tiesioginės informacijos apie įtampos rinkoje lygius.

2 Finansinio stabilumo perspektyva

Rezoliucijos 14, 15 ir 18 punktuose dėmesys telkiamas į dabartinių ECB pinigų politikos priemonių galimą šalutinį poveikį ir jų įtaką finansinio stabilumo perspektyvai euro zonoje.

ECB pripažįsta, kad euro zonos bankai, draudikai ir pensijų fondai susiduria su sunkumais, tačiau pabrėžia, kad jie yra daug platesni negu jo pinigų politikos įtakos sritis. Investuotojų susirūpinimą dėl pelningumo perspektyvų rodo euro zonos finansų įstaigų akcijų kainų kintamumas 2016 m. ir 2017 m. pradžioje. Su sunkumais dėl ciklinio pelningumo susiduriantiems bankams sunkiausias klausimas yra makroekonominė perspektyva, nes dėl jos sumažėjo paskolų paklausa ir pakito kredito skolininkams kokybė. Euro zonos draudikams ir pensijų fondams įtaką darė lėto ekonomikos augimo nulemti nepalankūs veiksniai. Palaikydama ekonomikos atsigavimą ir kainų stabilumą, skatinamoji pinigų politika prisideda prie visų šių įmonių veiklos aplinkos gerinimo. Didėjantis bankų skolinimas rodo, kad bankų sektorius palaipsniui stiprėja; tai rodo ir gerėjantys euro zonos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų rezultatai. Tačiau tebėra svarbūs struktūriniai iššūkiai. Bankams tai: neveiksnių paskolų portfeliai, sąnaudų neveiksmingumas ir (arba) perteklinis pajėgumas. Kai kuriuose regionuose jie itin aktualūs ir vis dar mažina kredito pasiūlą. Dabartinė aplinka verčia draudikus ir pensijų fondus koreguoti nusistovėjusius verslo modelius, ypač gyvybės draudimo srityje.

Kalbant apie makroprudencines rekomendacijas, pasakytina, kad daugumoje šalių, kurių bankai patenka į ECB vykdomą priežiūrą, ir euro zonoje bendrai ciklinė sisteminė rizika ir toliau yra ribota. Atsižvelgdama į tai ir į nacionalinių institucijų priimtus sprendimus, Valdančioji taryba mano, kad nėra būtinybės visoje euro zonoje didinti anticiklinį kapitalo rezervą.

Dėl galimos būsto kainų burbulo rizikos – ECB mano, kad bendrai ši rizika euro zonoje nėra didelė, tačiau reikėtų taikyti papildomas tikslines makroprudencinio pobūdžio priemones. Gana sparti nekilnojamojo turto rinkos raida kai kuriose šalyse, kurias lapkričio mėn. perspėjo Europos sisteminės rizikos valdyba (ESRV), t. y. Austrijoje, Belgijoje, Suomijoje, Liuksemburge ir Nyderlanduose, arba aukštas namų ūkių įsiskolinimo lygis kitose šalyse yra ženklas, kad gali didėti disbalansai¹⁹. ECB mano, kad su nekilnojamojo turto sektoriaus

¹⁹ Žr. konkrečioms šalims skirtus ESRV įspėjimus dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriaus silpnųjų vietų vidutiniu laikotarpiu, paskelbtus adresu <https://www.esrb.europa.eu/news/pr/date/2016/html/pr161128.en.html>

disbalansais susijusiai rizikai sumažinti reikia taikyti papildomas tikslines makroprudencinio pobūdžio priemones, ir ragina visose euro zonos šalyse parengti į skolininką orientuotų priemonių įgyvendinimui reikalingas teises nuostatas. Kartu su nacionalinėmis kompetentingomis ir paskirtomis institucijomis ECB toliau be perstojo stebi veiksmus, dėl kurių galėtų padidėti rizika gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje. ECB yra parengęs tvarką, kuria pagerinamas keitimasis informacija, dėl to geriau atliekamas rizikos vertinimas ir skatinama diskusija apie galimus politikos veiksmus šiuo klausimu.

3 Kiti rezoliucijoje išskelti klausimai

Rezoliucijos 29 ir 30 punktuose užsimenama apie ECB reglamentą dėl neapibendrintų kredito ir kredito rizikos duomenų rinkimo (projektą „AnaCredit“)²⁰.

ECB jau išsprendė tam tikrus klausimus, dėl kurių rezoliucijoje išsakytas susirūpinimas. 2016 m. spalio 4 d. Valdancioji taryba patvirtino ECB reglamentų dėl Europos statistikos rengimo skaidrumą didinančius principus²¹. Jie buvo rengiami atsižvelgiant į Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos skaidrumo praktiką. Parengęs naujų ECB reglamentų dėl Europos statistikos projektus, ECB dėl jų surengs viešas konsultacijas. Be to, vykdant projektą „AnaCredit“ proporcingumo principo paisoma taikant išimtis (dalinai arba visa apimtimi) ir mažesnėms kredito įstaigoms numatant galimybę ataskaitas teikti rečiau (kas ketvirtį, o ne kas mėnesį). ECB, bendradarbiaudamas su nacionaliniais centriniais bankais ir bankų sektoriumi, parengė reglamento dėl „AnaCredit“ reikalavimų vienodo įgyvendinimo vadovą. Pirmosios vadovo dalys paskelbtos ECB interneto svetainėje. Trečiąją dalį numatyta paskelbti 2017 m. viduryje, likus daugmaž pusantrų metų iki atskaitomybės reikalavimų taikymo pradžios²². ECB taip pat bendradarbiauja su atskaitingaisiais agentais (bankais) ir jiems padeda įgyvendinti projektą „Banks Integrated Reporting Dictionary“ („Integruotasis bankų atskaitomybės žodynas“). Šio projekto tikslas – padėti atskaitingiesiems agentams išsianalizuoti atskaitomybės reikalavimus ir susikurti jiems įgyvendinti reikalingas duomenų apdorojimo taisykles. Jei šis projektas nebūtų vykdomas, šią užduotį reikėtų atlikti kiekvienam atskaitingajam agentui (bankui). Tai leidžia užtikrinti, kad kompetentingoms institucijoms bankų teikiami duomenys būtų palyginami ir nuoseklūs. O tai padės sumažinti bankams tenkančią atskaitomybės našta²³.

Rezoliucijos 25 punkte užsimenama apie ECB darbuotojų įdarbinimo politiką.

²⁰ „AnaCredit“ yra projektas, kurio tikslas – parengti duomenų rinkinį, kuriame būtų detali ir visose valstybėse narėse suderinta informacija apie atskirų euro zonos bankų paskolas. Pavadinimas iššifruojamas taip: analitiniai kredito duomenų rinkiniai (angl. „analytical credit datasets“). Projektas parengtas 2011 m., o duomenis planuojama pradėti rinkti 2018 m. rugsėjo mėn. Daugiau informacijos pateikta adresu https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/anacredit/html/index.en.html.

²¹ Daugiau informacijos pateikta adresu https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/transparency_for_ecb_regulations_on_european_statistics.en.html.

²² Daugiau informacijos pateikta adresu https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/anacredit/html/index.en.html.

²³ Daugiau informacijos pateikta adresu https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/reporting/html/index.en.html.

Dėl raginimo, kad jo darbuotojų įdarbinimo politika atitiktų geriausią praktiką – ECB mano, kad jo žmogiškųjų išteklių sistema yra gera ir konkurencinga. Be to, ir toliau bus dedamos pastangos ją nuolat gerinti. ECB nuomonė apie jo žmogiškųjų išteklių sistemos stipriąsias vietas ir galimus būdus ją toliau tobulinti buvo pristatyta 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamente tam skirtame ECB Bendrųjų reikalų valdytojo ir Žmogiškųjų išteklių generalinio direktorato vadovo susitikime su Parlamento nariais. Dėl įdarbinimo politikos, ECB mano, kad vertinant kandidatų pranašumus labai svarbu juos lyginti su pozicijai keliamais reikalavimais, taip pat labai svarbu, kad būtų atrenkami aukščiausios kvalifikacijos, produktyviausi ir principingiausi asmenys. Todėl, vadovaudamasis skaidrumo principu, savo darbo vietų skelbimuose ECB nurodo, kurių kandidatų kokie techniniai ir elgesio gebėjimai bus vertinami, be to, atskirai nurodo minimaliuosius reikalavimus, kuriuos turi tenkinti visi kandidatai, ir papildomus žinių ar kompetencijos reikalavimus²⁴. Skelbimuose taip pat nurodoma, kad įdarbinimo procedūroje gali būti numatytas išankstinio patikrinimo etapas, užduotis raštu, pristatymas ir pokalbiai.

²⁴ Daugiau informacijos apie ECB vykdomą įdarbinimą ir įvairias išankstinio patikrinimo priemones pateikta karjeros temai skirtuose ECB interneto svetainės tinklalapiuose adresu <http://www.ecb.europa.eu/careers/html/index.en.html>.